

CICLE DE LECTURES POÈTIQUES AL VAPOR BADIA

4a. sessió: dimecres d'abril de 2018

PAUL ÉLUARD (1895 – 1952)

Pseudònim d'Eugène-Émile-Paul Grindel, és el poeta més emblemàtic del surrealisme i un dels millors exponents de la poesia amorosa del segle XX. Primer marit de Gala abans que es casés amb Dalí, va estar molt vinculat al Partit Comunista francès –en un lligam de vegades complicat-, va ser mobilitzat a la Segona Guerra Mundial i va participar en la resistència. La seva poesia presenta diferents vessants –el pròpiament avantguardista, l'amorós i el compromès- per convertir-se sovint en un clam radical a favor de la llibertat.

Traduccions de Jordi Vintró :

DENISE DEIA A LES MERAVELLES

El vespre arrossegava oronells. Els mussols
compartien el sol gràvids sobre la terra
com els passos mai lassos d'un que ben sol erra
insòlitàment pà·lid i que dempeus dorm.

El vespre arrossegava punyals damunt nostre.
L'ànim posava en foc les dones de l'equip,
ploraven, proferien crits com bestioles,
els homes inquietes els genolls van flectir.

El vespre, un no res, un oronell que s'avança,
una mica de vent, les fulles en suspens,
un detall bonic, un sortilegi impotent
per un esguard que mai no ha comprès la distància.

(Morir de no morir, 1924)

IV

T'ho he dit pels núvols
t'ho he dit per l'arbre de la mar
per cada onada pels ocells dins de les fulles
pels còdols del soroll
per les mans familiars
per l'ull que esdevé visatge o paisatge
i el son li torna el cel amb la seva color
per tota la nit beguda
per la reixa de les carreteres

per la finestra oberta per un front descobert
t'ho he dit pels teus pensaments per les teves paraules
tota carícia tota confiança es perpetuen.

(L'amor la poesia, 1929)

V

El racó del cor deien bellament
el racó d'amor i d'odi i de glòria
responíem i als ulls se'ns reflectia
la veritat que ens servia d'asil

no havíem començat mai
ens hem estimat des de sempre
i és just perquè ens estimem
que volem alliberar els altres
de la seva solitud gèlida
nosaltres volem i dic vull
dic vols i nosaltres volem
volem que la llum perpetuï
parelles brillants de virtut
parelles blindades d'audàcia
perquè els seus ulls s'acaren i

perquè el seu fi és en la vida dels altres.

(Els set poemes d'amor en guerra, 1943)

Esmentaré per començar els elements
la teva veu els ulls les teves mans els llavis

sóc a terra és que hi seria
si tu no hi fossis també

en aquest bany situat
davant la mar d'aigua dolça

en aquest bany que la flama
ens ha bastit dins dels ulls

aquest bany de tan joioses
llàgrimes on he entrat
pel seny de les teves mans
per la gràcia dels teus llavis

aquest primer estat humà
com una prada naixent

els silencis les paraules
aquesta llum que se'n va
aquesta llum que regressa
l'alba i el vespre ens fan riure

al cor del nostre cos
tot floreix i madura

a la màrrega de la teva
vida on ajec els vells ossos

on acabo.

(El dur desig de durar, 1946)

TOTS DOS

Tots dos agafats per la mà
creiem en tot lloc ser a ca nostra
sots l'arbre suau sots el cel negre
sots tots els sostres vora el foc
al carrer buit on bat el sol
en els ulls vagues de la gent
a prop dels savis i dels folls
entremig dels infants i els grans
l'amor no té gens de misteri
som l'evidència mateixa
els amants creuen ser a ca nostra.

(El fènix, 1951)

Traducció de J.V. Foix:

Tu et lleves l'aigua es desplega
Tu t'acotxes l'aigua es desclou
Tu ets l'aigua desviada dels seus abismes
Tu ets la terra que pren arrel
I damunt la qual tot s'estableix
Tu fas bombolles de silenci en el desert dels sorolls
Tu cantes himnes nocturns sobre les cordes de l'arc de Sant Martí
Tu ets pertot tu aboleixes tots els camins
Tu sacrificques el temps
A l'eterna joventut de la flama exacta
Que cobreix amb un vel la natura tot reproduint-la
Dona tu poses al món un cos sempre el mateix
El teu
Tu ets la semblança.

Traduccions de Jesús Munárriz:

Te levantas el agua se despliega
Te acuestas el agua se dilata

Eres el agua desviada de sus abismos
Eres la tierra que arraiga
Y sobre la que todo se establece

Haces burbujas de silencio en el desierto de los ruidos
Cantas himnos nocturnos sobre las cuerdas del arcoiris
Estàs en todas partes anulas todos los caminos

Sacrificas el tiempo
A la eterna juventud de la llama exacta
Que vela la naturaleza reproduciéndola

Mujer pones en el mundo un cuerpo siempre semejante
El tuyo

Eres la semejanza.

(Facile, 1935)

A LA PRIMERA PALABRA LÍMPIDA

A la primera palabra límpida a la primera risa de tu carne
El camino agreste desaparece
Todo vuelve a empezar

La flor tímida la flor sin aire del cielo nocturno
Manos veladas de torpeza
Manos de niña

Ojos alzados hacia tu rostro y es de día en la tierra
La primera juventud cerrada
El único placer

Hogar de tierra hogar de colores y de rocío
Sin edad sin razones sin lazos
El olvido sin sombra.

(Médieuses, 1939)

EL DERECHO EL DEBER DE VIVIR

No habría nada
Ni un insecto borboteando
Ni una hoja temblorosa
Ni un animal lamiendo u aullando
Nada cálido nada florido
Nada escarchado nada brillante nada oloroso
Ni una sombra lamida por la flor del verano
Ni un árbol que llevara pieles de nieve
Ni una mejilla maquillada por un beso alegre
Ni un ala prudente o intrépida en el viento
Ni un rincón de carne fina ni un brazo cantando
Nada libre ni de ganar ni de estropear
Ni de esparcirse ni de reunirse
Para el bien o para el mal
Ni una noche armada de amor o de reposo
Ni una voz de aplomo ni una boca emocionada
Ni un seno desvelado ni una mano abierta
Ni miseria ni saciedad
Nada opaco nada visible
Nada pesado nada ligero
Nada mortal nada eterno

Habría un hombre
No importa qué hombre
Yo u otro
Si no no habría nada.

(Le livre ouvert-II, 1941)